

Ege Üniversitesi Diş Hekimliği ve Nomina Anatomica

Dr. Turan CENGİZ (*)

Anatomik terimlerin standardizasyonu için ilk adım, çoğunluğunu Alman anatomistlerin teşkil ettiği bir grup tarafından 1895'de atıldı. Bu grubun eseri bugün Basle Nomina Anatomica (B.N.A.) adı altında anılır. 1933 yılında İngiliz ve Alman anatomistleri müştereken B.N.A. yı gözden geçirip geliştirdiler; (Birmingham Revision'u) ve 1936'da da Jena Nomina Anatomica (J.N.A.) yı neşrettiler. Aynı senelerde; American Anatomistler Cemiyeti de bir nomenclature listesi düzenledi ise de neşredilmedi.

1936'da Milano'da yapılan 4. uluslararası anatomistler kongresinde bir uluslararası nomenclature komitesi kuruldu. Ancak 1939'da ikinci dünya harbinin başlaması ile fazla bir ilerleme gösterilemedi.

1950'de Oxford'da toplanan 5. Uluslararası Anatomistler kongresinde terminoloji meselesinin yeniden ele alınmasına karar verildi. Ve daha ziyade büyük lisan gruplarını temsil eden memleketlerin temsilcilerinden kurulu yeni bir nomenclature komitesi teşkil edildi. Bu komite bugün International Anatomical Nomenclature Committee (I. A. N. C.) adı ile bilinen kuruluşun nüvesini teşkil etti.

Bu komite bugün bir ana komite ve sekiz alt komite halinde teş-

(*) Ege Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi Protez, Maddeler Bilgisi ve Meslek Teknolojisi Kürsüleri Öğretim Görevlisi.

kilâtlanmıştır. Ana komitede Arjantin, Fransa, Japonya, U.S.A., İsveç, İtalya, Rusya, Almanya, İngiltere temsil edilmektedir. Bu memleketler dışında; İsviçre, İspanya, Hollanda, Brezilya ve Belçika da alt komitelerde vazife almışlardır.

I.A.N.C. 1955 Paris toplantısından sonra Nomina Anatomicayı neşretti. Bu esere B.N.A. dan ve J.N.A. dan ayırmak için P.N.A. adı da verilmektedir.

Nomina Anatomica'nın 22. sayfasında (3. edition) dişler için kabul edinleri internasyonal anatomik nomenclatür kayıtlıdır. Bu kaydı aynen aşağıya alıyoruz.

Dentes

Corona dentis.

Tübercula (coronae) dentis.

Collum dentis.

Radix (Radices) dentis.

Apex radialis dentis.

Facies Masticatoria.

Facies Labialis (Buccalis).

Facies Lingualis.

Facies Contactus..

Facies medialis (dentium incisivorum et caninorum)

Facies Lateralis (dentium incisivorum et caninorum)

Facies Anterior (Dentium premolarium et molarium)

Facies Posterior (Dentium premolarium et molarium)

Cavum Dentis

Pulpa dentis

Papilla dentis

Canalis radialis dentis

Foramen apicis dentis

Dentinum

Enamelum

Cementum

Canaliculi dentales

Spatia interglobularis

Prismata Adamantina

Cuticula Dentis

Periodontium

Arcus dentalis superior

Arcus Dentalis inferior
Dentes incisivi
Dentes Canini
Dentes **Premolares**
Dentes Molares
Dens serotinus
Dentes permanentes
Dentes Decidui.

Ege Üniversitesi Tıp Fakültesinde olduğu gibi, Diş Hekimliği Fakültesinde de anatomik terimler Nomina Anatomica'ya uygun kullanılmaktadır.

Bu durumda bazı meslek tabirlerimizde de Ege Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesinde değişiklik yapılmak zorunluğu hasıl olmuştur.

Liste incelenirse en büyük değişikliğin evvelce approximal yüz adı verilen yüzlerin isimlerinde olduğu görülür. Fakültemiz tedrisatında ara yüzler için facies contactus (temas yüzleri) terimi yerleşmiştir. Kesiciler ve kaninlerde facies contactus medialis, facies contactus lateralis terimi küçük azılarda ve büyük azılarda facies contactus anterior ve facies contactus posterior terimleri kullanılmaktadır. Tabii böyle birçok tüberkülün fissurun adı da değişmektedir. Meselâ Fakültemiz Protez Propödetiği derslerinde şu şekilde cümleler sık geçer.

— Üst birinci büyük azı dişi 4 ana tüberküle sahiptir; ikisi buccal tarafta ikisi palatinal tarafta bulunan bu 4 tüberkülden buccal olanlar hafifçe **anterioze** olmuşlardır. Böylece posterio buccal tüberkül ile **Anterio-buccal** tüberkül birbirine yaklaşmıştır ve **Anterio-buccal** köşe ile **posterio palatinal** köşeyi birleştiren köşegen diğere nazaran daha uzundur. v.s. veya üst 6 nolu dişte buccal yüzün ortasında başlayan fissur iki buccal tüberkül arasından facies masticatoriaya dahil olur. Bu yüzün ortasına kadar derinleşerek palatinal istikâmette yürür. Buradan bir dik açı teşkil ederek **anteriora** döner.

Bu yeni terimlerin ileride «approximal yüz çürüğü» gibi terimleri de «facies contactus çürüğü» şekline sokacağından şüphe edilemez. Biz talebemize herhangi bir durumda tereddüte düşmemeleri için mezial distal gibi eski terimleride öğretiyorsakta derslerimizde yeni terimleri kullanıyor ve kullanıyoruz.

Listede facies labialis ve buccalis tabirleri de kayıtlıdır. Biz bu

tabirlerden birincisini 1,2,3. nolarda ikincisini diğerlerinde kullanıyor ve ters kullanılmamasında titizlik gösteriyoruz.

Facies palatinus ile facies lingualis ise üst ve alt dişlere tahsis edilmiş olmakla bazı Avrupa literatüründe de yapıldığı gibi birbiri yerine veya palatinal yerine lingual tabirinin kullanılmasına müsamaha etmiyoruz.

Diğer bazı terimler ve mesela facies masticatoria, Canaliculi dentales dentes decidui evvelce de meslek literatürümüzde görülmüş ve eş manalı başka kelimelerle beraber kullanılmışlardır. Biz yeni terimleri diğerlerine tercihen kullanmaktayız.

Netice :

Diş Hekimliği terminolojisinde internasyonal mesleki kongrelerde sık sık yeni terim ve deyimlerin ortaya çıktığı ve terminoloji meselelerinin milli ve internasyonal kongrelerin birer önemli meselesi olduğu bilinmektedir.

Türk Diş Hekimleri 9. Milli Kongresi arifesinde Türk Diş Hekimliği Fakülteleri arasında ortaya çıkmaya başlamış ve gittikçe de artacak bu ayrılıklara ve meslekte bir nomenclature çalışması gereğine dikkat çekmeyi ve kongre organizasyon komitesini uyarmayı vazife bilirim.

S U M M A R Y

Aujourd'hui un différentiation terminologique a commencé entre les facultés dentaires de nôtr pays. et naturelement cela sera angmenté de jour en jour.

Nous voulons tixer l'attention de la comite d'Organisation du 9 eme congres national de medicine dentaire Turc, sur ce sujet.

L İ T E R A T Ü R

- 1 — Nomina Anatomica exerpta medica foundition 1963.
- 2 — Oral Anatomy Sicher 1952.